

BROHAVEN

STYRKET LÆREPLAN

FREDERICIA KOMMUNE

RAMBOLL

INDHOLDSFORTEGNELSE

1 INTRODUKTION	2
1.1 Læsevejledning	2
1.2 Beskrivelse til læreplanen (Hvem er vi?)	4
2 DEN PÆDAGOGISKE LÆREPLAN	5
2.1 Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber	5
2.2 Pædagogisk læringsmiljø	10
2.3 Samarbejde med forældre om børns læring	11
2.4 Børn i udsatte positioner	11
2.5 Sammenhæng til børnehaveklassen	13
3 ØVRIGE KRAV TIL LÆREPLANEN	14
3.1 Inddragelse af lokalsamfundet (og evt. forældrebestyrelsen)	14
3.2 Det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø	14
4 DE SEKS LÆREPLANSTEMAER	16
4.1 Alsidig personlig udvikling	16
4.2 Social udvikling	17
4.3 Kommunikation og sprog	18
4.4 Krop, sanser og bevægelse	20
4.5 Natur, udeliv og science	21
4.6 Kultur, æstetik og fællesskab	22
5 EVALUERINGSKULTUR	25
5.1 Evalueringskultur	25
5.2 Evaluering af arbejdet med den pædagogiske læreplan	25

1 INTRODUKTION

I Danmark går størstedelen af alle børn i alderen 0-6 år i dagpleje, vuggestue eller børnehave. Det giver dagtilbuddene en unik rolle i forhold til at understøtte børns generelle trivsel og udvikling.

Siden 2004 har alle dagtilbud arbejdet med en pædagogisk læreplan, hvis formål er at opstille mål for børns udvikling, læring, trivsel og dannelse inden for seks centralt fastsatte læreplanstemaer. Som led i at styrke kvaliteten på dagtilbud blev der på baggrund af dagtilbudsaftalen "Stærkere dagtilbud – alle skal med i fællesskabet" i 2017, vedtaget en ny lovgivningsmæssig ramme i 2018 for arbejdet med den pædagogiske læreplan i dagtilbud. Ændringerne tager udgangspunkt i det samlede forslag om en styrket pædagogisk læreplan, som en mastergruppe og seks arbejdsgrupper udarbejdede i 2016.

Udarbejdelse af dagtilbuddets pædagogiske læreplan skal bygge på lokale udfordringer, styrker og kompetencer og de er en ledelsesmæssig beslutning, hvordan man mest hensigtsmæssigt udformer sin pædagogiske læreplan inden for de fastsatte rammer i loven og af kommunalbestyrelsen.

Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

Den pædagogiske læreplan udarbejdes med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag samt seks læreplanstemaer og de tilhørende pædagogiske mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring.

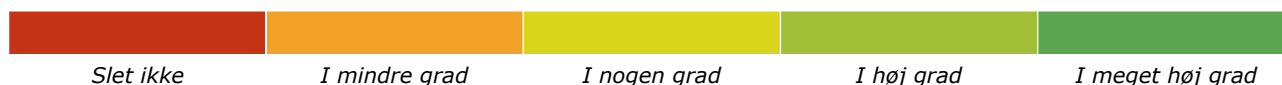
Dagtilbuddets pædagogiske læreplan skal fungere som et pædagogisk redskab, der via korte, relevante pædagogiske refleksioner og eksempler skal skabe en klar fælles retning for det pædagogiske arbejde, der foregår i dagtilbuddet. Herunder sikre, at den intenderede pædagogik er til stede hele dagen og i alle aktiviteter, rutiner med børnene mv. Læreplanen skal således indeholde nogle overordnede relevante refleksioner over og eksempler på, hvordan det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet inddrager børnenes perspektiv og børnefællesskabet og tager højde for den konkrete børnegruppes sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger og behov. Eksemplerne skal være retningsgivende for personalet i det daglige pædagogiske arbejde med børnene.

1.1 Læsevejledning

I denne læreplansrapport kan der læses om dagtilbuddet pædagogisk praksis suppleret med forskellige resultatvisninger. Resultatvisningerne skal betragtes som et kvalificeret øjebliksbillede og skal altid anvendes som led i en helhedsbetragtning af dagtilbuddet.

Gennemsnitsgraf

Dagtilbuddets resultater vises på en rød/gul/grøn skala fra 0 til 5, hvor værdierne er tillagt følgende betydning:

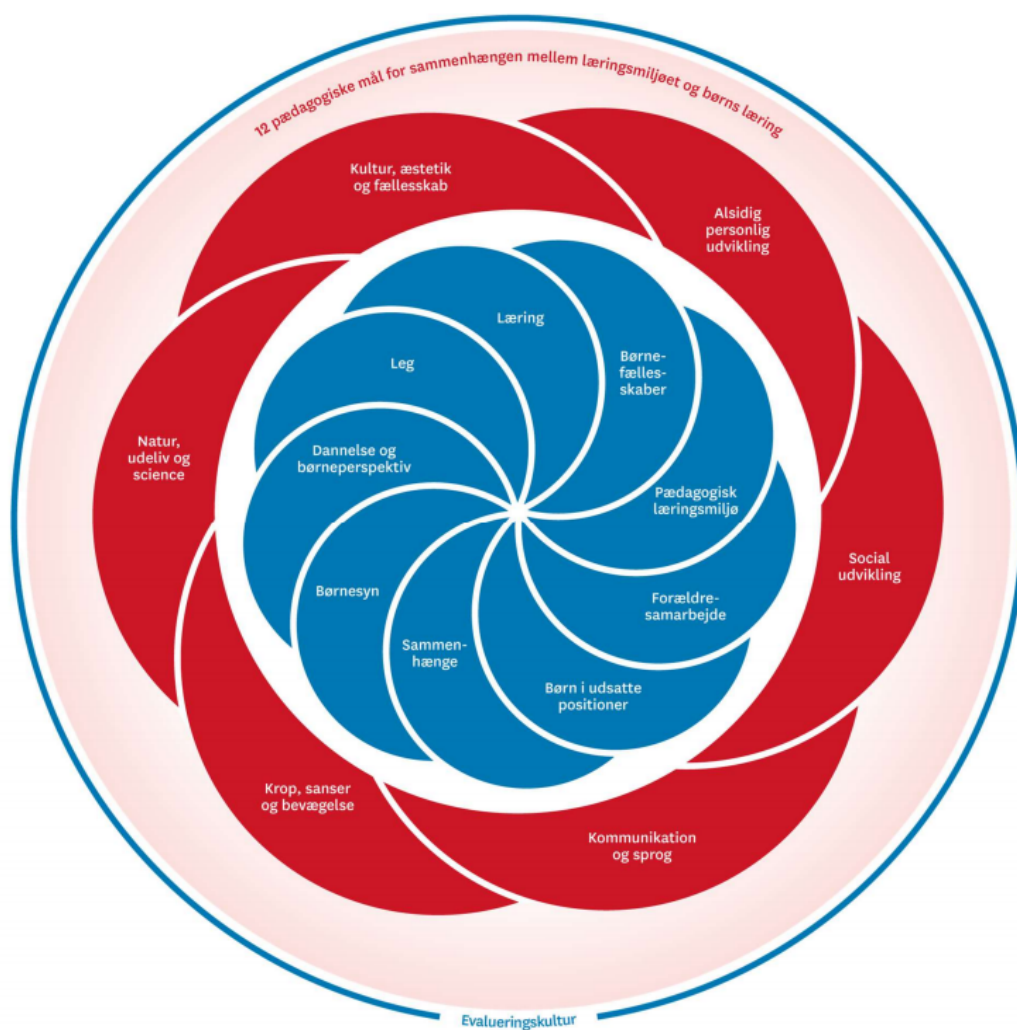
Resultater fra dagtilbuddets dialogvurderinger

Under afsnittet om læreplanstemaerne suppleres dagtilbuddets beskrivelse med en graf for fagpersonalets vurderinger af børnenes kompetencer på de enkelte læreplanstemaer. Grafen er opgjort som et simpelt gennemsnit, hvor svarerne på de enkelte spørgsmål tillægges en værdi fra 1 til 4, hvor 1 er "Kan ikke endnu" og 4 er "Kan".

Den styrkede pædagogiske læreplan

Det fælles pædagogiske grundlag
og de seks læreplanstemaer

1.2 Beskrivelse til læreplanen (Hvem er vi?)

Brohaven er en alders integreret institution med 2 vuggestue grupper i alderen 0-2,5, en fleks gruppe fra 2,5-3,5 år, en børnehave gruppe og en stor gruppe.

Brohaven fik i 2017 titlen til at være en innovations institution, hvor vi fokusere på at udvikle børnenes fantasi, kreativitet, nysgerrighed og være eksperimenterende. Dette foregår inde som ud, i faste rutiner, lege miljøer, gennem læring og med fokus på den legende tilgang.

2 DEN PÆDAGOGISKE LÆREPLAN

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for vores pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der er retningsgivende for det daglige pædagogiske arbejde.

2.1 Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber

Først forholder I jer til de fem elementer

- Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring, Børnefællesskaber.

I kan beskrive elementerne samlet eller hver for sig. De øvrige elementer i det pædagogiske grundlag skal ifølge loven fremgå særskilt af den pædagogiske læreplan. Disse elementer forholder I jer til lidt senere (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 15)

Hvordan kommer de fem centrale elementer fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?

Børnesyn

Hvad siger loven?

Det at være barn har en værdi i sig selv. Børn skal ikke alene forberedes på at blive voksne, men også støttes og værdsættes i de første år.[1]

Fredericia Kommunes Børn & Unge politik bygger på, at alle børn er forskellige og har forskellige vilkår og forudsætninger. Børn er som udgangspunkt nysgerrige og eksperimenterende og skal ses som aktive medskabere af egen læring og udvikling. Børn udvikler sig gennem deltagelse i fællesskaber.

I Distrikt Erritsø tager børnesynet afsæt i FNs Børnekonvention og det fælles Børne- og læringssyn i distriktet "Børn gør det bedste, de kan".

Børnesynet hviler på 3 fundamentale grundstenene:

- Tryghed – trivsel
- Deltagelse – dannelse
- Omsorg - Læring

I distrikt Erritsø betyder det, at børnene møder autentiske voksne, der næres ved samværet med dem og som indgår i anerkendende relationer med dem.

Det pædagogiske personale har fokus på, at alle børn bliver set, hørt og respekteret. Børnene møder voksne, der deler hensigt med dem, og som støtter dem i at blive livsduelige og robuste.

I distrikt Erritsø arbejder vi ud fra en anerkendende tilgang, hvilket betyder, at vi ser hvert enkelt barn som unikt. Vi respekterer barnets egne følelser og grænser ved at se, lytte og prøve at forstå barnets intensjon og at sætte ord på de følelser, de er i. Vi har fokus på social inklusion samt det at bringe børnene i meningsfulde fællesskaber.

Det pædagogiske personale og dagtilbuddet er forpligtet på at skabe forskellige læringsmiljøer, der indbyder til leg og medbestemmelse. Læringsmiljøet støtter barnet i samspillet med andre, og her finder læring og dannelse sted.

I Brohaven betyder det at, de voksne næres i samværet med børnene – vi er børnenes ven.

Nærvær, omsorg, gode relationer, tryghed, anerkendelse samt plads og tid til at opfylde det enkelte barns behov er kerneværdierne i vores hverdag.

For os er hvert barn unikt. Igennem vores anerkendende tilgang, viser vi interesse og nysgerrighed for børnene – vi følger deres spor. Vi sætter ord på følelser og handlinger og anerkender derved det enkelte barn. Børnene gribes, hvor de er.

I vores hverdag skabes aktiviteterne ud fra børnenes interesser. Der skabes muligheder for, at alle børn kan være en del af et børnefællesskab - alle børn skal føle sig som betydningsfuld i fællesskabet.

Igennem aktiviteter og leg vil børnene opleve voksne, der er autentiske, engagerede og anerkendende. Vi navigerer ud fra børnenes behov – og reflekterer over, hvornår vi skal gå foran, ved siden af eller bagved, når vi leger med børnene.

Vi skaber gode læringsmiljøer for børnene. Læringsmiljøer som er meningsfulde, og hvor børnene er medbestemmende.

Vi lærer igennem leg, aktiviteter og hverdagens rutiner. Der bliver fx øvet i turtagning og selvhjulpethed. Vi samarbejder på tværs i huset. Vi støtter børnene i den gode overgang imellem grupperne. Vi giver børnene plads til at være nysgerrige i forhold til deres nye gruppe. Vi giver dem tryghed i at færdes blandt nye børn og voksne, fordi vi ved, at det vil give den bedst mulige overgang for det enkelte barn.

Et eksempel fra en hverdagssituation kunne være:

En gruppe børn har fået øje på nogle modne hyldebær på legepladsen, og den voksne taler med børnene om, hvad bærrerne kan bruges til. Børnene er meget interesserede i at smage dem og spørger, om de ikke må prøve at lave noget af dem. Den voksne spørger, om børnene kender hyldebærssaft? Det er der enkelte børn, som gør, og den voksne foreslår derfor, at de kan prøve at plukke nogen af bærrerne i morgen og lave hyldebærssaft over bål. Det vil børnene rigtig gerne være med til, så det beslutter den voksne sammen med børnene. Dagen efter plukker de i fællesskab hyldebærrerne, og saften bliver tilberedt og lavet over bålet, som aftalt. Børnene får et glas hyldebærssaft, efter den er afkølet lidt.

[1] Den styrkede læreplan. Rammer og indhold s. 16. Dagtilbudsloven § 8, stk. 2.

Dannelse og børneperspektiv

Hvad siger loven?

”Børn på 2 år og 4 år skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse. Dannelse, ligestilling og demokrati skal medtænkes i det daglige pædagogiske arbejde, så børnene oplever at have indflydelse på udformning af dagligdagen og aktiviteterne uanset baggrund, køn, alder og kultur. Det pædagogiske personale i dagtilbuddet skal invitere barnet til at være aktivt deltagende, så barnet selv er med til at skabe sin læring og konkrete deltagelse i demokratiske sammenhænge, som personalet er ansvarlig for at skabe”. [1]

Fredericia kommune ser børns deltagelse i demokratiske sammenhænge som en væsentlig forudsætning for at børnene lærer at orientere sig - og ruste sig til at handle i en global verden. Arbejdet med dannelse skal altid tage udgangspunkt i et børneperspektiv og bl.a. sigte mod at udvikle børnenes kritiske stillingtagen og selvstændighed. Det dannende indhold skal være meningsfuldt og udfordre barnet i sin måde at begribe verden på.

I distrikt Erritsø understøtter det pædagogiske personale børnene i at blive livsduelige. Livsduelighed betyder, at barnet opbygger et stærkt selvværd, over sig i at håndtere glæde samt frustrationer og at håndtere konflikter samt at kunne regulere sig følelsesmæssigt i forhold til en given situation.

Dannelse sker i betydningsfulde fællesskaber og i interaktion med andre, og det er i de sammenhænge, at barnet udvikler sociale kompetencer. Det er også her, at børnene lærer værdien af forskellighed, og at de selv skal bidrage aktivt til at skabe de gode fællesskaber, hvor de kan føle sig værdsat og opleve at høre til.

Det pædagogiske personale støtter børnene i at udvikle evnen til at være aktivt bidragende og deltagende i både små og store børnefællesskaber, samt støtter og guider børnene til at løse konflikter ud fra deres udviklingstrin. Vi støtter børnene i at blive selvskabende og innovative med lyst til at eksperimentere, finde på nye ideer og er trygge ved at lave fejl. Børnene får indflydelse og medbestemmelse. Vi lytter til børnenes meninger, ideer, undren og bringer dette ind i de pædagogiske aktiviteter og rutiner. Det pædagogiske personale er observerende og analyserende for at se, hvad børnegruppen er optaget af, og hvad fællesskaberne mødes om. Derved tager vi afsæt i børnenes spor både når, der planlægges aktiviteter, og når læringsmiljøet indrettes og organiseres.

I Brohaven betyder det, at:

Vi tager udgangspunkt i det enkelte barn her og nu, og har fokus på at barnet gør det bedste det kan, og derfor skruer vi op og ned for kravene (KRAP-modellen), og vi har fokus på barnets ressourcer. At vi giver plads til det enkelte barn i det lille og i det store fællesskab, hvad er det de kan rumme, og hvad er det vi kan forvente af dem, og guide/støtte dem til at kunne overskue at være en del af det. Samt have fokus på, hvornår barnet er klar til at tage i mod/ videre udvikles.

Vi anerkender børnenes følelser ved at se det enkelte barn og sætte ord på barnets følelser, og vi positionerer os, så barnet kommer hurtigere i balance med sig selv og kan være i fællesskabet samt kan fylde på i forhold til deres udvikling og læring.

Vi arbejder med tydelighed og synlighed, åbenhed og i dialog både internt i huset og i vores samarbejde med forældre. Vi opbygger et tillidsfuldt samarbejde med forældre ved at fokusere på de positive fortællinger. Dette har stor betydning også i forhold til den svære samtale/dialog.

Når vi er anerkendende i forhold til børnene, sætter vi os ind i og prøver at forstå børnenes følelser ved f.eks. at sige: "Jeg kan godt høre, at du har haft det dejligt med mormor og morfar i går...." eller: "Jeg kan godt se, at du bliver ked af, at far nu er gået. Nu passer jeg på dig....".

Vi har fokus på, at børnene udvikler empati og respekt for hinanden og forskelligheder. Vi arbejder med fri for mobberi, venskabs fortællinger og benævne hvad børnene er gode til og når de hjælper hinanden. Børnene er en del af beslutninger, så vi sikre medbestemmelse og de får følelsen af at blive lyttet til og være en aktiv del af dagligdagen. Det benævnes at: I har bestemt vi skal.... Dette er med til at udvikle børnenes forståelse af, hvornår de er medbestemmende og hvornår man er nødt til at lytte og deltage i den kollektive eller en voksne beslutning.

[1] Den styrkede læreplan. Rammer og indhold s. 17. Dagtilbudsloven § 8, stk. 2.

LEG

Hvad siger loven?

"Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud. Legen er også grundlæggende for børns sociale og personlige læring og udvikling, og legen fremmer blandt andet fantasi, virkelyst, sprog, nysgerrighed, sociale kompetencer, selvværd og identitet. Nogle gange skal lege støttes, guides og rammesættes, for at alle børn kan være med, og for at legen udvikler sig positivt for alle børn".[1]

I Fredericia kommunes Børne- og Ungepolitik fremhæves den eksperimenterende dimension som væsentlig for barnets læring. Rammerne – og herunder de voksne – er betydende for, at børnene bevarer og udvikler deres naturlige nysgerrighed, lyst til at bevæge sig og lyst til at skabe. Legen har en eksperimenterende dimension, hvor barnet "går på opdagelse", er undersøgende og nysgerrig og herigennem får barnet viden og erfaring om sig selv og sin omverden.

I distrikt Erritsø vil vi skabe en legekultur, hvor børnenes dag i institutionen er fokuseret omkring leg, og hvor børnefællesskaberne og læringsmiljøet har en central og inkluderende betydning. Det er igennem legen, at børn lærer og udvikler sig, og derfor ser vi de voksnes rolle i legen som en essentiel faktor for, at læring og udvikling finder sted. Det pædagogiske personale skaber gode rammer for børnenes samvær og for legemiljøet og støtter op om de fælles kulturelle fortællinger, som børnene leger ud fra. Det pædagogiske personale sikrer alle børns deltagelsesmuligheder og hjælper dem ind i de fælles oplevelser.

Hos os betyder det, at børnene bliver mødt af voksne:

- der opfordrer til leg
- er rollemodeller i legen
- selv har en legende tilgang.

Det pædagogiske personale er desuden observerende, analyserende og kompetente til at guide børnene og understøtte legen samtidig med, at de støtter op om den personlige og sociale udvikling, der finder sted igennem legen.

Det betyder, at det pædagogiske personale tager afsæt i de forskellige typer af lege og positionerer sig derefter. Det ses blandt andet ved, at de voksne går foran, når de deltager aktivt og viser barnet, hvordan man kan lege med afsæt i forskellige temaer. De voksne går også foran, når de laver pædagogiske aktiviteter, der støtter barnets udvikling af fælles opmærksomhed, sprog, selvregulering med mere.

Det pædagogiske personale går også ved siden af, når de på baggrund af observationer støtter op om legen ved at komme med inspiration og forslag og hjælper ved konflikter, så legen opretholdes.

Når det pædagogiske personale går bagved betyder det, at de observerer og indsamler viden om de dynamikker, der er på spil i børnegruppen og på, hvordan hvert enkelt barns deltagelsesmuligheder er. Observationerne bruges som et redskab til at analysere børnefællesskaberne og danner således fundamentet for de pædagogiske tiltag og lege set ud fra et børneperspektiv.

[1] Den styrkede læreplan. Rammer og indhold s. 18. Dagtilbudsloven § 8, stk. 2.

I Brohaven betyder det at, vi vægter udviklingen af en mangfoldig legekultur, der indbyder til legeaktiviteter efter børnenes behov og gennem hele dagen.

Vi har indrettet læringsmiljøet med forskellige zoner og muligheder, der styrker børnenes fantasi, kreativitet og nysgerrighed. Børnene får her mulighed for at være eksperimenterende og skabende i forhold til at finde nye og sjove løsninger.

Brohaven har udviklet et stort kreativt rum indenfor, der indbyder til at være eksperimenterende og udvikle på fantasi igennem mange materialer og redskaber i børnehøjde. Udenfor er der ligeledes et

værksted, der indbyder til at bygge og konstruere alt efter ideer og muligheder. Der kan blive bygget til dyrene vi finder eller træfigurer der hænger og skaber nye lege muligheder.

Vi anvender lege og teknikker fra lege kunst, hvor musik og rytmes fanger børnenes opmærksomhed og samler dem i fællesskaber.

Vi er opmærksomme på og optaget af, at være eksperimenterende og nysgerrige sammen med børnene, så fællesskabet kan udvikle på legen og alles lege kompetencer.

Et eksempel kan være: En gruppe børn spørger en voksen om, hvordan de kan bygge et højt tårn, så de ikke kan nå fra gulvet? Her kommer den voksne ikke med en løsning, men siger i stedet f.eks. "Hvad synes I selv, vi kan gøre for at det helt derop?" På den måde prioriterer vi i videst muligt den legende tilgang, så aktiviteten medvirker til læring hos barnet.

Et andet eksempel kan være fra garderoben, hvor børnenes selvhjulpenhed øves. Også her prøver vi at få den legende tilgang i spil ved f.eks. at lave en konkurrence - børnene mod den voksne.

LÆRING

Hvad siger loven?

"Læring skal forstås bredt, og læring sker f.eks. gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive tilpas udfordret. Det pædagogiske læringsmiljø handler om at fremme børns kropslige, følelsesmæssige, sociale og kognitive udvikling og forståelse". [1]

I Fredericia Kommunes Børne og Ungepolitik forstås læring bredt og som noget, der sker gennem leg, relationer, bevægelse, planlagte aktiviteter og udforskning af natur og omgivelser. Der skal være plads til at eksperimentere og fejle. Læringsfællesskaber, der bygger på og fremmer praktiske, digitale, kreative, innovative, musiske og sociale færdigheder, skal indgå med vægt i børns hverdag. Teknologi kan bidrage til at øge læringseffekten og til at koble børn sammen i nye digitale fællesskaber.

I distrikt Erritsø har vi formuleret et Fælles Læringssyn for 0-18 års området, hvor trivsel og nære relationer ses som en forudsætning for læring og positiv udvikling.

Det fælles læringssyn bygger på den anerkendende tilgang, hvor børn mødes af nærværende og motiverende voksne, der har fokus på udvikling af børnenes forskellige personlige potentialer. Det pædagogiske personale er opmærksomme på, at læring sker hele dagen, at børn lærer forskelligt og at læring sker både på det sociale, følelsesmæssige, fysiske og kognitive plan.

Læring og udvikling finder sted gennem aktiv deltagelse i meningsfulde læringsfællesskaber, og alle børn er vigtige deltagere i det sociale fællesskab med de kompetencer, de har. Det pædagogiske personale sørger for et udviklende, inkluderende og anerkendende læringsmiljø med nærvær, empati, gensidig respekt og omsorg. Legen forstås som en væsentlig del af en lærende kontekst, hvor der er plads til at fejle. Den legende læring sker både med afsæt i børnenes spontane initiativer og gennem voksenstyrende leg og guidning.

Vi bygger forældresamarbejdet på den nære og tillidsfulde dialog omkring det enkelte barns læring. Vi har fokus på at skabe en sammenhæng mellem hjemmet og dagtilbuddet og ser børnenes sproglige, motoriske, sociale og personlige læringsproces som et fælles ansvar. Læringsmiljøet i hjemmet har således ligesom læringsmiljøet i dagtilbuddet afgørende betydning for, hvordan børn klarer sig i skolen og senere i livet.

I Brohaven betyder det at, vi arbejder med børnenes læring ud fra en forståelse af, at de voksne i samarbejde med forældrene skal medvirke til at udvikle børnenes færdigheder og viden om sig selv og deres omverden. Dette skal ske gennem planlagte forløb og ved at skabe inspirerende og indbydende rammer for den uformelle læring. For os knytter læring sig således til flere indgange; børnenes kognitive, emotionelle, sociale og kropslige læring.

Leg og læring går hos os hånd i hånd, og derfor planlægger vi legeaktiviteter, der skaber nysgerrighed og lyst til at deltage sammen med andre, så de sammen får mulighed for at udvikle kreativitet og innovative tilgange til deres læring.

For os er det derfor særligt vigtigt, at børnene oplever leg igennem hele dagen og i hverdagens rutiner. Vi skaber læringsmiljøer og læringsfællesskaber, som er menings- og betydningsfulde for det enkelte barn. Børn lærer forskelligt, derfor vil børnene møde voksne, som er anerkendende, nysgerrige sammen med børnene, og som er medskaber i aktiviteter og leg ud fra børnenes interesse – vi følger børnenes spor. Børnegrupperne opdeles i mindre grupper for at skabe det mest optimale miljø, og give mulighed for at differentieres lærings miljøer og derved skabe læring for børnenes forskellige måder at lære på. I vores Store gruppe udfaser vi op delingen i små grupper for at forberede børnene på at lære i større fællesskaber, og derved hjælpe børnene til at søge egen læring og give plads til andre. Ligeledes vil børnene møde autentiske voksne, som engagerer sig i børnenes leg og læreprocesser. Vi vurderer hele tiden vores position i legen eller aktiviteten – skal vi gå foran, ved siden af eller bagved? Vi skaber et fælles tredje, hvor børnene oplever at få ejerskab til aktiviteten eller legen. Ejerskabet får børnene til at lege videre samt videreudvikle på de lege, som de har leget sammen med de voksne.

Et eksempel fra en hverdagssituation kunne være:

Fire drenge er i gang med at lege med biler. Én af drengene kommer på idéen at bygge en bro. Drengene spørger en voksen, hvordan man bygger en bro. Den voksne siger: "Lad os se om vi kan komme på en ide, lad os gå ind i værkstedet og se, hvad I kan finde til at bygge en bro". Drengene finder selv de ting, som de synes kan bruges til at bygge en bro. Drengene bygger herefter broen uden den voksnes hjælp.

Tanker fra hverdagen: Børnene deles i mindre grupper, for at skabe de bedste rammer for læring. Personalet tager vel overvejet tanker om hvem der i forskellige læringsmiljøer kompensere hinanden og lærer i samme tempo og niveau. Dette ses på grupperne, hvor børnene eks. deles op i de store og de små, for at tilgodese alle og give hele børnegruppen plads og mulighed til at udforske, lege og lære i deres eget tempo.

[1] Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 19. Forarbejder til dagtilbudslovens § 8, stk 2

BØRNEFÆLLESSKABER

Hvad siger loven?

"Al leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale fastsætter rammerne for. Relationer og venskaber er afgørende, hvor alle børn skal opleve at være en del af fællesskabet og blive respekteret og lyttet til. I dagtilbuddenes hverdag skal der være plads, at det enkelte barn kan vise initiativ og kan være aktivt deltagende samtidig med, at fællesskabet skaber rum til alle, nye relationer og mulighed for at prøve forskellige positioner mv. Det er det pædagogiske personales og ledelsens opgave at skabe en balance mellem individ og fællesskab i dagtilbuddet".[1]

I Fredericia kommune skal børn opleve at være del af et fællesskab med plads til mangfoldighed og mulighed for at udvikle sociale kompetencer samt at få oplevelse af at høre til og være med til at gøre en forskel i et fællesskab. Børnene indgår i sociale fællesskaber med andre børn og voksne. De voksne har ansvaret for, at der skabes et socialt rum, som alle er fælles om, og hvor børnene kan vise initiativ og være aktivt deltagende.

I distrikt Erritsø har vi fokus på, at børnene oplever sig som en betydningsfuld del af et børnefællesskab, da det styrker deres trivsel og læring. Børnene får erfaringer med og øver sig i at give og tage plads i fællesskabet. Børnene øver sig i at sige fra, markere egne grænser, reagere på uretfærdighed, udtrykke følelser, løse konflikter, vise omsorg, gå forrest og vise de andre børn, hvad der optager dem.

I aktiviteterne giver det pædagogiske personale børnene mulighed for at få erfaringer med at hjælpe hinanden og få forståelse for hinanden. Det pædagogiske personale har forståelse for, at børnene i perioder kan være perifert deltagende i aktiviteter og i fællesskabet. Det pædagogiske personale er tillidsvækkende og understøtter børn, der er kommet i konflikt, og bruger affektiv afstemning/spejling, så børnene selv får erfaringer med at løse konflikter.

Forældre og det pædagogiske personale har et fælles ansvar for at lykkes med, at alle børn er en del af et betydningsfuldt fællesskab. Forældrene støtter op om deres børns deltagelse i fællesskaberne ved at vise interesse for de andre børn, deltage i arrangementer, lave legeaftaler uden for institutionen og samarbejde med andre forældre omkring børnefællesskabet.

I Brohaven betyder det at, vi ser det som vigtigt, at alle børn mødes med anerkendelse såvel af børn som af voksne. Børnene tilbydes små og store fællesskaber i den enkelte gruppe og på tværs af grupperne. Herved skabes der relationer i mellem børnene, og børnenes sociale kompetencer udvikles.

I forhold til fællesskaber arbejder vi blandt andet med materialer fra "Mobbekufferten". Dette hjælper børnene til at sætte ord på følelser, at kunne sige fra og at udvikle empati for andre. Fællesskabet skal også gøre at det enkelte barn føler, at det hører til og har lyst og mod til at være aktivt deltagende.

Vi har samlinger, traditioner og fælles lege. De børn som er perifert deltagende (observerende) har vi også fokus på at bringe med ind i fællesskabet som aktivt deltagende. De voksne er synlige for børnene med veste, og indtager en bestemt position, således der er voksne tilgængelige for de børn der har brug for en hånd, og de andre voksne kan blive fordybt i fællesskabet med børnene.

Vi arbejder med det helt store fællesskab, hvor alle børn og voksne er sammen i forskellige sammenhænge, som f.eks. opvarmning i motorikuger, når vi løber omkring Brohaven og til vores Sommerfest.

I forhold til fællesskab arbejder vi med overgange fra stuerne når børnene skal skifte samt fra børnehave til skole, så overgangen til et nyt fællesskab bliver en tryk overgang.

Forældresamarbejdet:

I Brohaven arbejder vi med tydelighed i forhold til børnene og i gensidig dialog, hvor forældrene løbende inddrages i barnets udvikling. Vi har fokus på en dialog med forældrene om, hvor de kan støtte op om barnets udvikling og læring hjemme. Vi arbejder ud fra "Ressourceblomsten", som er et redskab, der sætter barnets kompetencer i centrum. Et andet redskab, vi benytter, er "Mobbekufferten". Vi inddrager forældrene i det pædagogiske arbejde via billeder og tekster om mobning på aula. Her beder vi

bl.a. forældrene om aktivt at medvirke til at skabe gode relationer børnene imellem og til at støtte op om en god tone mellem børnene.

Vi har fokus på de gode historier i hverdagen, hvilket medvirker til opbygning af tilliden mellem pædagoger og forældre – også når det gælder samtaler om svære ting.

Vi inddrager forældrene i forhold til aktiviteter og arrangementer i Brohaven. Eksempelvis når vi har skraldeuge skaber vi et læringsmiljø, hvor alle børn er en aktiv del af fællesskabet. Vi tager på ture ud af huset, hvor vi samler skrald, og efterfølgende snakker om det. Her inddrages forældrene ved at give deres barn genbrugsmaterialer med hjemmefra. Alle genbrugsmaterialer anvender børnene innovativt og laver skraldekunst. Forældre inviteres med til ferniseringen, og her kan børnene stolt vise deres kunst frem.

[1] Den styrkede pædagogiske læreplan. Rammer og indhold s. 21. Dagtilbudsloven § 8, Stk. 2.

2.2 Pædagogisk læringsmiljø

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det enkelte dagtilbud hele dagen etablerer et pædagogisk læringsmiljø, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.

Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger.” (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 22-23)

Hvordan skaber vi hele dagen et pædagogisk læringsmiljø, der giver alle børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes?

For os er det derfor særligt vigtigt, at børnene oplever leg igennem hele dagen og i hverdagens rutiner. Vi skaber læringsmiljøer og læringsfællesskaber, som er menings- og betydningsfulde for det enkelte barn. Børn lærer forskelligt, derfor vil børnene møde voksne, som er anerkendende, nysgerrige sammen med børnene, og som er medskaber i aktiviteter og leg ud fra børnenes interesse – vi følger børnenes spor.

Børnegrupperne opdeles i mindre grupper for at skabe det mest optimale miljø, og give mulighed for at differentieres lærings miljøer og derved skabe læring for børnenes forskellige måder at lære på. I vores Store gruppe udfaser vi op delingen i små grupper for at forberede børnene på at lære i større fællesskaber, og derved hjælpe børnene til at søge egen læring og give plads til andre. Ligeledes vil børnene møde autentiske voksne, som engagerer sig i børnenes leg og læreprocesser. Vi vurderer hele tiden vores position i legen eller aktiviteten – skal vi gå foran, ved siden af eller bagved? Vi skaber et fælles tredje, hvor børnene oplever at få ejerskab til aktiviteten eller legen. Ejerskabet får børnene til at lege videre samt videreudvikle på de lege, som de har leget sammen med de voksne.

De voksne arbejder anerkendende og støtter børnene i, at de gør det bedste de kan og det er okay at fejle.

De voksne arbejder med et årshjul der inspirerer børnene til læren om kulturelle udtryksformer i form af temaer som påske, fastelavn, jul og lign. Et årshjul der udfordrer og udvikler motorikken, natur udeliv og science ses i form af ture i dagligdagen, TRELDE turen i maj med naturvejler (3 dage), eksperimenter ude og inde, læren om dyr, bæredygtighed og hvordan vi passer på naturen ved eks. nationale skraldeuge.

Kommunikation og sprog, arbejdes der med dagligt i form af sang, musik, rim og remser- samlinger - daglig pictogram i børnehaverne der gemmes med børnene i forberedelsen til dagen. Vores sprogpædagog der videndeler med kollegaer fast på personalemøder, kommer rundt på stuerne til inspiration for kollegaer og støtter forældrene i udvikling af barnets sprog.

2.3 Samarbejde med forældre om børns læring

"Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet samarbejder med forældrene om børns læring." (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 24-25)

Hvordan samarbejder vi med forældrene om barnets og børnegruppens trivsel og læring?

Forældre udvikler, børnenes legekompeter, når de selv går med i legen. Forældre er rollemodeller og når de viser børnene, hvordan man kan lege, styrker de børnenes legestrategier og legekompeter. Forældre har en særlig mulighed for at skabe gode rammer om legen, hvor børnene kan lege med andre børn, da der er færre afbrydelser og færre forstyrrelser.

Brohaven har udviklet legeposer, forældrene kan låne med hjem, hvori der er legeredskaber samt beskrivelser til rollefordeling, kommunikation og udvidelse af lege færdigheder, således forældrene kan understøtte og udvikle på deres samt børnenes lege kompetencer. Dette er gældende for sprog miljø, science og legeredskaber der også findes i almindelige familiers hjem.

I forhold til fællesskab arbejder vi med overgange fra stuerne når børnene skal skifte, samt fra børnehave til skole, så overgangen til et nyt fællesskab bliver en tryk overgang.

I Brohaven arbejder vi med tydelighed i forhold til børnene og i gensidig dialog, hvor forældrene løbende inddrages i barnets udvikling. Vi har fokus på en dialog med forældrene om, hvor de kan støtte op om barnets udvikling og læring hjemme. Vi arbejder ud fra "Ressourceblomsten" og dialog hjulet, som redskaber, der sætter barnets kompetencer er i centrum og vi i fællesskab får lavet en handleplan begge parter kan støtte op om. Et andet redskab, vi benytter, er "Mobbekufferten". Vi inddrager forældrene i det pædagogiske arbejde via billeder og tekster om mobning på aula. Her beder vi bl.a. forældrene om aktivt at medvirke til at skabe gode relationer børnene imellem og til at støtte op om en god tone mellem børnene.

Vi har fokus på de gode historier i hverdagen, hvilket medvirker til opbygning af tilliden mellem pædagoger og forældre – også når det gælder samtaler om svære ting.

Vi inddrager forældrene i forhold til aktiviteter og arrangementer i Brohaven. Eksempelvis når vi har skraldeuge skaber vi et læringsmiljø, hvor alle børn er en aktiv del af fællesskabet. Vi tager på ture ud af huset, hvor vi samler skrald, og efterfølgende snakker om det. Her inddrages forældrene ved at give deres barn genbrugsmaterialer med hjemmefra. Alle genbrugsmaterialer anvender børnene innovativt og laver skraldekunst. Forældre inviteres med til ferniseringen, og her kan børnene stolt vise deres kunst frem.

2.4 Børn i udsatte positioner

"Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø tager højde for børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes." (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 26)

Hvordan skaber vi et pædagogisk læringsmiljø, der tager højde for og involverer børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes?

Børn i udsatte positioner

Hvad siger loven?

"Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø tager højde for børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes

Med børn i udsatte positioner forstås en sammensat gruppe af børn; eksempelvis børn fra ressourcervage hjem, børn med fysisk/psykisk funktionsnedsættelse, børn præget af social arv eller børn i risiko for at stå uden for fællesskabet etc." [1].

I Fredericia Kommune har alle børn og unge, uanset baggrund, køn, etnicitet og handicap, ret til at være en del af et trygt fællesskab og stimulerende læringsmiljø samt at blive mødt med positive forventninger. Børn i udsatte positioner skal opleve at være en betydningsfuld del af fællesskabet, samt at have oplevelsen af at høre til (sense of belonging). Ligeledes skal deres forældre tilsvarende opleve at være betydningsfulde i forældresamarbejdet.

I distrikt Erritsø forstår vi inklusion som fællesskabets pædagogik. Arbejdet tager afsæt i at styrke det enkelte individ i en kontekst, hvor hele det sociale miljø inddrages. Vi prioriterer derfor inklusion, differentiering og fællesskaberne højt.

Kvaliteten af interaktionen mellem barn og voksen er særlig betydningsfuld for børn i udsatte positioner. Det pædagogiske personale har sammen med forældre og andre fagprofessionelle ansvar for at støtte børn i udsatte positioner og sikre, at alle børn deltager i meningsfulde fællesskaber. Når et barn er i dårlig trivsel, er der mange bagvedliggende forklaringer og sammen med forældre og andre fagprofessionelle går vi på opdagelse i mulige forklaringer og ser på sammenhænge og mønstre. Det pædagogiske personale tilrettelægger pædagogiske aktiviteter, der giver de bedste betingelser for børn i udsatte positioner. Det pædagogiske personale understøtter børnene i fællesskaberne ved at være aktivt legende i børnehøjde.

For børn i udsatte positioner er det især vigtigt, at det pædagogiske personale differentierer og tænker i "alternativer". I distrikt Erritsø anvender vi "Den pædagogiske bagdør", som betyder, at man i en given aktivitet, åbner en mulighed for barnet til at bakke ud af aktiviteten eller at deltage på et andet niveau for at give alle uanset baggrund og personlighed mulighed for at føle sig som en del af aktiviteten og fællesskabet.

Et tæt forældresamarbejde er særlig alt afgørende for børn, der er i en udsat position. Det er et fælles ansvar. Vi ønsker et sparringsfællesskab med barnets forældre, hvor relationen er tæt og alle føler sig inkluderet og involveret i at hjælpe barnet. Sammen med barnets forældre skaber vi et helt billede af barnet, hvilket gør, at vi sammen kan sætte mål for barnets udvikling. Når vi stræber efter fælles mål, vil barnet opleve det trygt og forudsigeligt.

I Brohaven betyder det at, vi fokuserer på børnefællesskaberne og relationerne, da vi mener, at har børnene venner og trives i et fællesskab, så har de bedre forudsætningen for læring.

Eks. Arbejder vi med Vennekreds i stedet for en rundkreds; fordi at alle skal føle sig som en del af et fællesskab. Børnene skiftes til at sidde i midten af vennekredsen og oplever at gruppen fortæller noget positivt til det enkelte barn. Vi har fokus på, at børnene kan danne flere relationer, således de ikke er afhængig af en enkelt ven.

Personalet anvender særdeles materiale fra fri for mobberi, som ligeledes introduceres for forældrene og give dem redskaber.

Vi har fokus på den anerkendende tilgang. Vi møder børnene på deres præmisser ift. Hvad de kan.

Vi møder børnene hvor de er. Vi varierer forventninger og mål fra barn til barn sådan at der plads til den barnet er.

Eks: Kan barnet tilbydes en pause/ro, se aktiviteter an på afstand, lege med den voksne ved siden eller gå med i hånden indtil de er klar til at slippe.

Vi arbejder i fællesskab med kommunens fagpersoner alt efter kompetencer og redskaber vi måtte have brug for. Personalet har udviklet på egne roller særligt i det frie rum på legepladsen, således de sikre alle børn har overblik over hvilke voksne der er lege voksne, og de andre er tilgængelige for hjælp til praktisk men også sikre alle børn tilbydes at deltage i et fællesskab. De voksne er både foran, ved siden og bag ved.

[1] Den styrkede pædagogiske læreplan s. 26. Dagtilbudsloven § 8 stk. 5

2.5 Sammenhæng til børnehaveklassen

"Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan der i børnenes sidste år i dagtilbuddet tilrettelægges et pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng til børnehaveklassen." (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 27)

Hvordan tilrettelægger vi vores pædagogiske læringsmiljø for de ældste børn, så det skaber sammenhæng til børnehaveklassen? (Dette spørgsmål gælder kun dagtilbud med børn i den relevante aldersgruppe)

Der er endnu ikke oprettet en refleksion.

3 ØVRIGE KRAV TIL LÆREPLANEN

3.1 Inddragelse af lokalsamfundet (og evt. forældrebestyrelsen)

"Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn." (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 29)

"Det er lederen, der i forbindelse med udarbejdelse af den pædagogiske læreplan sikrer, at forældrebestyrelsen bliver inddraget i processen omkring udarbejdelse, evaluering af og opfølgning på den pædagogiske læreplan." (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 52)

Hvordan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn samt evt. hvordan forældrebestyrelsen inddrages i arbejdet med læreplanen?

Vi bruger nærmiljøet til planlagte og spontagne aktiviteter, hvor børnene får udviklet deres lege kompetencer.

Vi besøger kirken ved højtider og kan have samarbejde med dem ud fra særlige temaer.

Vi har et samarbejde med biblioteket - til udlån af bøger, besøg til højtlesning, guidet rundture og leg og læring i deres rammer.

Vi har børn der bruger biografen til børne forestillinger.

VI anvender sparringspartnere, eks. Bjarne Christensen, når vi har om natur og udeliv.

Forældrerådet er behjælpelig med materialer til vores værksteder, ideer til fonde der kan søges og praktiske opgaver.

3.2 Det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

"Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet skal integreres i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer. Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal inddrages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed." (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 30)

Hvordan integrerer vi det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske læringsmiljø?

Vi har fokus på læringsmiljøet der indbyder til udvikling af kreative læringsprocesser i form af inde og ude værksted - musik væk - science redskaber inde som ude - natur og udelivs legehjørne på legepladsen - muligheder for high auresel leg særligt udenfor og stille zoner. VI har udviklet en børnehave bibliotek med mulighed for hjemlån af bøger. Synlighed og overskuelighed med legesager og billeder/ord på.

4 DE SEKS LÆREPLANSTEMAER

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i seks læreplanstemaer samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer.” (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 32).

De seks læreplanstemaer, som omhandler børnenes kropslige, følelsesmæssige, sociale og kognitive læring er:

- Alsidig personlig udvikling
- Social udvikling
- Kommunikation og sprog
- Krop, sanser og bevægelse
- Natur, udeliv og science
- Kultur, æstetik og fællesskab

4.1 Alsidig personlig udvikling

Det pædagogiske læringsmål

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egen potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes alsidige personlige udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Alsidig personlig udvikling.
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogisk grundlag.
- Ses i samspil med øvrige læreplanstemaer.

Alsidig personlig udvikling

”Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 36-37

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Alsidig personlig udvikling

Alle børn i Fredericia Kommune uanset baggrund, køn, etnicitet og handicap har ret til at være en del af et trygt fællesskab og et stimulerende læringsmiljø. Børn skal opleve tryghed og sikkerhed, og de skal udfordres og motiveres bedst muligt.

Læringsmiljøet skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder, så de derigennem opbygger tillid til egne potentialer. Børn skal støttes i at eksperimentere med og håndtere følelsesudtryk, så det medvirker til at udvikle livsduelighed.

Det pædagogiske personale skal derfor invitere børn til at deltage i sammenhænge, hvor grundlæggende erfaringer med demokrati og dannelse skabes. De skal støtte børnene i at gå på opdagelse i deres eget og andres liv, ligesom de skal understøtte børnene i at være vedholdende og innovative.

I Brohaven betyder det at:

Vi ud fra en anerkendende tilgang opmuntrer børnene til deltagelse i fællesskaber, der styrker deres selvværd og lyst til at være sammen med andre. For os er det vigtigt, at børnene udvikler kompetencer til at kunne give udtryk for egne idéer og behov. Vi inddrager børnene i beslutningsprocesser, der medvirker til at give dem forståelse for, at deres bidrag har betydning for fællesskabet. Dette gør vi bl.a. ved at lade børnene sidde vennekreds, hvor det enkelte barn får mulighed for at komme til orde og give udtryk for tanker, følelser og idéer.

Vi vægter at give børnene mulighed for at være innovative både i forhold til deres egne kreative idéer og i forhold til at skabe rammer, hvor de kan være undersøgende og får styrket deres nysgerrighed og undren. De voksne kommer således ikke med færdige løsninger, men understøtter et læringsmiljø, hvor børnene får mulighed for selv at finde nye handle måder og løsninger. Et eksempel kan være, at en børnegruppe spørger en voksen om, hvordan man bygger en bro. Her kan den voksne sige: "Det ved jeg ikke lige, men vi kan da se, hvad vi kan finde at bygge en bro af – har du en ide? Lads os hjælpes". Børnene går herefter selv i gang med at bygge og konstruere sig frem til en bro ved hjælp af deres egne idéer. Denne proces styrker børnenes læring – og lyst til at lære mere.

4.2 Social udvikling

Det pædagogiske læringsmål

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet Social udvikling i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål er følgende:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes sociale udvikling? Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Social udvikling.
 - Tager udgangspunkt i det fælles pædagogisk grundlag.
 - Ses i samspil med øvrige læreplanstemaer.
-

Social udvikling

"Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed.

Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktivi-teter, ting, legetøj m.m."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 38-39

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Social udvikling

I Fredericia kommune skal alle børn opleve at høre til. Stærke relationer skaber stærke mennesker.

Ansatte og forældre har et fælles ansvar for udvikling af sociale fællesskaber i dagtilbud og fritid.

Børn skal opleve, at det pædagogiske personale inddrager dem. Deres bidrag er værdifulde både for dem selv og andre i fællesskaber.

Relationer er grundlaget for, at børn lærer sig empati. Læringsmiljøet skal understøtte børnenes sociale udvikling og demokratiske dannelse. Gennem leg lærer børn at forhandle, indgå kompromisser og løse konflikter, så de på sigt kan begå sig som robuste, værdifulde og ligeværdige medborgere.

I Brohaven betyder det at:

Alle børn skal opleve sig som ligeværdige og lige betydningsfulde. Det betyder, at vi ved eksempelvis samling giver plads til alle børnene. Her får de mulighed for at blive hørt og set og ikke mindst at føle sig som en del af fællesskabet. Vi understøtter børnenes demokratiske dannelse og lærer dem vigtigheden af at hjælpe og støtte hinanden, hvis en kammerat har brug for hjælp.

Vi arbejder med at lære dem, at aflæse det verbale som det non-verbale kropssprog ved at tage afsæt i den anerkendende tilgang. Her anvendes eksempelvis materialet "Fri for mobberi", der har fokus på, at alle skal trives og indgå i fællesskaber og udvikle empati.

4.3 Kommunikation og sprog

Det pædagogiske læringsmål

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet Kommunikation og sprog skal tage udgangspunkt i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål er følgende:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kommunikation og sprog? Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kommunikation og sprog.
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogisk grundlag.
- Ses i samspil med øvrige læreplanstemaer.

Kommunikation og sprog

"Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale.

Det centrale for børns sprogtilegnelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 40-41

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Kommunikation og sprog

I Fredericia Kommune arbejder vi på udvikling af børn og unges sproglige færdigheder. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte alle børns udvikling af sprog, så de kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.

Læringsmiljøet skal sikre, at det pædagogiske personale via refleksion over organisering og pædagogiske / didaktiske overvejelser skaber samtaler af høj kvalitet i alle sammenhænge.

Det er vigtigt, at børn tidligt i dagtilbud får varierede oplevelser med skriftsprog, kommunikationsplatforme, nonverbal kommunikation og symbol- og billedsprog. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidste om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene.

I Brohaven betyder det at:

At vi har fokus på sprog i alle sammenhænge af dagen, som f.eks. ved måltidet, i legen og i aktiviteterne. Dette har vi fokus på fra de små i vuggestuen til de store børn i "store gruppen".

Ved de helt små sætter de voksne ord på det, de gør og spejler med tydelighed børnenes følelser.

De voksne har fokus på at være med til at udvide børnenes ordforråd; vi taler med børnene om det der sker omkring dem eksempelvis om vejr og årstider, sol og sommer, maden på bordet etc..

Vi anvender Sprog-og sangkufferten, øver turtagnig, tæller, læser højt, inddrager dialogisk læsning med henblik på at styrke børnenes ordforråd, begrebsudvidelse og sprogforståelse.

Vores sprogvejleder giver faglig sparring og vejledning til kolleger og kommer på skift rundt til alle børnegrupper og laver sjove sproglege med børnene. Sprogvejlederen udarbejder desuden en sprogvurdering for alle børn, så alle børn får den nødvendige sproglige understøttelse helt fra starten.

4.4 Krop, sanser og bevægelse

Det pædagogiske læringsmål

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet Krop, sanser og bevægelse skal tage udgangspunkt i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål er følgende:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes krop, sanser og bevægelse?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Krop, sanser og bevægelse.
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogisk grundlag.
- Ses i samspil med øvrige læreplanstemaer.

Krop, sanser og bevægelse

"Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimenterer, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel. Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relationsdannelse udgår fra kroppen".

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 42-43

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Krop, sanser og bevægelse

I Fredericia Kommune skal alle børn have mulighed for at bruge deres krop og sanser til at udforske sig selv og omverdenen. Barnet formes via sansestimuli og kropslige erfaringer.

Gode og trygge bevægelsesfællesskaber gør børnene nysgerrige på at udfordre sine egne motoriske kompetencer og til at tilegne sig nye bevægelsesmønstre. Det medvirker til at udvikle kropsbevidsthed og bevægelsesglæde. Børnene bliver inspireret af hinanden og af de voksne måder at bruge bevægelsesmiljøerne på.

Det pædagogiske personale skal være nysgerrige på at udfordre hvert enkelt barns sansemotoriske kompetencer igennem leg og dagligdagsrutiner inde såvel som ude. Børn skal støttes i at være i bevægelse og i ro. Dette bidrager til fysisk, psykisk og social trivsel.

I Brohaven betyder det at:

Vi understøtter, at børnene forstår og lærer at mestre deres krop gennem aktiviteter, hvor de får mulighed for at udvikle deres motorik, sanser, udholdenhed, styrke og koordination.

For os er det vigtigt, at børnene udvikler deres kropslige forståelse, fordi det har betydning for, hvordan børnene oplever sig selv i forhold til deres alsidige personlige udvikling, identitetsdannelse og dermed deres egen livskvalitet.

Vi tilrettelægger det pædagogiske arbejde med krop, sander og bevægelse på en måde, så alle børn inkluderes, leger og er i kontakt med hinanden. Derved bliver børnene opmærksomme på deres egne og andres kropslige reaktioner. Dette er med til at udvikle børnenes evne til at forstå og respektere både sig selv og andre.

I det hele taget har vi fokus på at udvikle børnenes motoriske grundbevægelser: At krybe, kravle, gå, løbe, hoppe, springe, hinke, snurre, trille, svinge, gynges, vippe, balancere, klatre, trække, skubbe, kaste og gribe. Grundbevægelserne er ens for alle børn, men ikke alle børn mestrer grundbevægelserne i samme rækkefølge og i samme grad. Derfor arbejder vi med gentagelser og alsidighed i vores valg af bevægelsesaktiviteter og giver børnene tid til at øve sig, f.eks. i at lære at gå, i at hælde vand op i en kop, at stå på ét ben, at hoppe etc. Dette hjælper børnene til at indlejre flere forskellige bevægelsesmønstre.

Hos os indgår fysiske aktiviteter dagligt såvel i de strukturerede aktiviteter som i de daglige rutiner.

4.5 Natur, udeliv og science

Det pædagogiske læringsmål

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet Natur, udeliv og science skal tage udgangspunkt i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål er følgende:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhæng, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes natur, udeliv og science? Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Natur, udeliv og science.
 - Tager udgangspunkt i det fælles pædagogisk grundlag.
 - Ses i samspil med øvrige læreplanstemaer.
-

Natur, udeliv og science

”Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension.

Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også grundlag for arbejdet med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 44-45

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.

2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Natur, Udeliv og Science

I Fredericia arbejder vi for, at børn oplever deres læring som skabende, undersøgende og motiverende.

Vi ser barnets første møde og læreprocesser om det naturfaglige som en tværfaglig dannelsesproces, der strækker sig helt fra de tidlige børneår og op gennem skoleforløbet.

Gennem et læringsmiljø med en STEAM tilgang lægges trædesten ud til at understøtte barnets nysgerrighed, foretagsomhed, kritiske forholdemåde til natur og oplevelse af tværfaglige sammenhænge. Barnets naturfaglige sansning og oplevelser i udelivet styrker dets deltagelsesmuligheder i fællesskabet – på tværs af alder, køn og kultur.

I Brohaven betyder det at:

Vi har fokus på at give børnene naturoplevelser, der styrker deres følelsesmæssige, kropslige, sociale og kognitive udvikling. Vi prøver at inddrage naturen, så børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Vi fokuserer på at oplevelserne i naturen også giver børnene mulighed for at arbejde med bæredygtighed, så de fra start får mulighed for at se sammenhængen mellem mennesker, samfund og natur.

Vi understøtter, at børnene inddrages som aktive medskabere ved at give dem mulighed for at stille åbne og nysgerrige spørgsmål til deres forståelse af sammenhænge i naturen og deres egen omverden. Vi lytter til børnenes undren og spørgsmål til naturen og naturfænomener, ligesom vi opmuntrer dem til at foretage egne undersøgelser og eksperimenter ude i naturen.

Vi har endvidere fokus på, at børnene oplever forskellige naturtyper; f.eks. skov, strand og vandløb, dyr og planter, ligesom vi taler med børnene om årets gang og forskellige fænomener som f.eks. vejret og solsystemet.

Det pædagogiske arbejde her planlægges ud fra en sciencetilgang, der giver børn mulighed for at eksperimentere med antal, rum og form, så børnene tidligt oplever flere indgange til det matematiske sprog.

Vi har indrettet et ude og indeværksted, hvor børnene kan gå på opdagelse og udvikle på deres materiale kendskab, fantasi, udvidere deres leg og afprøve forskellige former for redskaber.

Vi øver meget i tanken om, at det ikke altid er produktet men processen med børnene der er vigtigt for udviklingen af børns turen til at eksperimentere og bruge hinanden til løsning af udfordringer.

4.6 Kultur, æstetik og fællesskab

Det pædagogiske læringsmål

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet Kultur, æstetik og fællesskab skal tage udgangspunkt i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål er følgende:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andre kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kultur, æstetik og fællesskab?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kultur, æstetik og fællesskab.
 - Tager udgangspunkt i det fælles pædagogisk grundlag.
 - Ses i samspil med øvrige læreplanstemaer.
-

Kultur, æstetik og fællesskab

"Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet.

Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 46-47

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Kultur, æstetik og fællesskab

I Fredericia ses alle børn som værdifulde og aktivt skabende borgere i demokratiske fællesskaber. Derfor skal læringsmiljøet stimulere børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed gennem æstetiske oplevelser.

Alle børn, uanset baggrund og geografi, skal have en række varierede kulturelle oplevelser bl.a. gennem deltagelse i byens arrangementer og tilbud.

Tilgangen til kunst og kultur tager afsæt i et legende og eksperimenterende læringsrum, hvor børn oplever at være både tilskuere og aktive deltagere. Kunst og kultur skal være både for, med og af børn.

I Brohaven betyder det at:

Vi, som noget helt centralt, anerkender det enkelte barns kultur og levevilkår og sætter den i relation til den fælles kultur.

Vi giver børnene forskellige muligheder for, at de kan møde og afprøve sig selv i forhold til et bredt udsnit af kulturelle udtryksformer både som tilskuere og som aktivt deltagende. Det gør vi bl.a. ved at børnene får mulighed for at arbejde med forskellige materialer, redskaber og medier, som kan give dem nye oplevelser og bidrage til deres skabende kulturelle aktiviteter. Vi tager på ture ud af huset til f.eks. julegudstjeneste, bibliotek, museum, teater, andre institutioner og skole. I det hele taget arbejder vi med at give børnene mulighed for at være kreativt skabende og til at eksperimentere med forskellige kreative processer, materialer og redskaber.

Vi understøtter, at børnene får mulighed for at deltage i kulturelle oplevelser og kulturelle traditioner i dens mange forskellige former og udtryk, som f.eks. jul, fastelavn, halloween, påske, fødselsdage etc. Vi vægter således, at børnene lærer at respektere og værdsætte andres udtryksformer og levemåder gennem kulturen. Vi understøtter derfor, at der laves legeaftaler mellem børnene, så de med tiden opøver kompetence til, at de selv bidrager til og er aktivt medskabende i den fælles kultur. At arbejde

med kultur, æstetik og fællesskaber hænger for os nøje sammen og medvirker til udvikling af børnenes demokratiske dannelse.

5 EVALUERINGSKULTUR

Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at etablere en evalueringskultur i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø. Hermed forstås, at det pædagogiske personale og ledelsen løbende forholder sig reflektivt til, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børnegruppens trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Hvad siger loven?

- Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at etablere en evalueringskultur i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø.
- Lederen er ansvarlig for, at arbejdet med den pædagogiske læreplan evalueres mindst hvert andet år med henblik på at udvikle arbejdet. Evalueringen skal tage udgangspunkt i de pædagogiske mål og herunder en vurdering af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.
- Evalueringen skal offentliggøres.
- Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at sikre en løbende pædagogisk dokumentation af sammenhængen mellem pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Den pædagogiske dokumentation skal indgå i evalueringen.

Dagtilbudslovens § 9, stk. 2 og 3.

5.1 Evalueringskultur

Hvordan skaber vi en evalueringskultur, som udvikler og kvalificerer vores pædagogiske læringsmiljø? Det vil sige, hvordan dokumenterer og evaluerer vi løbende vores pædagogiske arbejde, herunder sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og de tolv pædagogiske mål?

Vi arbejder med hverdags evaluering, iagttagelser og fortællinger.

Personalet iagttager hinanden og giver feedback.

Anvender video materiale til dokumentation og evaluere på egne mål, hvordan den voksne arbejder og lign.

Får sparring og feedback fra ledelsen, LMP og andre sparringspartnere.

5.2 Evaluering af arbejdet med den pædagogiske læreplan

Hvordan evaluerer vi arbejdet med den pædagogiske læreplan, som skal foretages mindst hvert andet år?

Vi evaluerer temaer fra årshjul på personalemøder og kommer efterfølgende relevante dokumenter i teams under "årshjul".

Vi gennemgår SMTTE samt evaluerings processer fra temaer, som feks. fremtidens kompetencer, literacy på personalemøder, hvor kollegaer fortæller om processerne, hvad de har været optaget af eller bede kollegaer om viden, hjælp til udvikling eller andet relevant.

Vi har i 2025 ændret mødestruktur, således der er pædagog faglige møder med ledelsen til sparring på børn, udvikling, trivsel og temaer. Efterfølgende stuemøder og slut fælles personalemøder.